

Sygn. akt II UK 412/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku [...] Bank [...] S.A. Oddział w Ł.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w W.
o zwrot kwoty 21.326,02 zł,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa 252/13,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 11 czerwca 2014 r. oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 listopada 2012 r., którym oddalono odwołanie [...] Bank [...] S.A. Oddziału w Ł. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie z dnia 27 czerwca 2011 r., zobowiązującej odwołującą się do zwrotu świadczenia rentowego za okres od maja 2010 r. do kwietnia 2011 r. w kwocie 21.326,02 zł, nienależnie przekazanego na rachunek D. T., zmarłej dnia 24 kwietnia 2010 r.

Odwołująca się wywiodła skargę kasacyjną od tego wyroku i opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia

1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 55 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo bankowe, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, bowiem w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, a nadto skarga jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują zagadnienia prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa, a nadto skarga jest oczywiście uzasadniona, nie można jednak uznać, że skarżąca zdołała wykazać istnienie tych przesłanek. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno bowiem zawierać wykazanie, przy pomocy jurydycznej argumentacji, że w sprawie rzeczywiście występują przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Tymczasem uzasadnienie wniosku w niniejszej sprawie nie zawiera nawet skrótowo zarysowanej argumentacji prawnej odnoszącej się do przedstawionych zagadnień prawnych. Trzeba zaś podkreślić, że rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi jurydycznej argumentacji

mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego, a nie uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sformułowanie przez skarżącego pewnej wątpliwości, bez przedstawienia jurydycznej argumentacji służącej wykazaniu, że zasługuje ona na miano zagadnienia prawnego, które rzeczywiście występuje i wymaga wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy, nie może być uznane za dowiedzenie istnienia przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jeżeli zaś chodzi o samo sformułowanie zagadnienia prawnego, podnieść należy dodatkowo, że zgodnie ze stanowiskiem wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki przyjęty jest przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Z powyższego wynika, że skarżąca nie przedstawiła w istocie żadnego zagadnienia prawnego, formułując jedynie następujące pytania:

1. jakie były cele zmiany regulacji art. 55 ustawy – Prawo bankowe i czy zmiany te miały prowadzić do przerzucenia na banki odpowiedzialności za błędy w funkcjonowaniu organów Zakładów Ubezpieczeń Społecznych,
2. czy wobec powszechności stosowania kart bankomatowych do obsługi kont bankowych interpretacja przepisów nie powinna ulec zmianie, wobec utraty jej aktualności,

3. czy naruszenie przez zmarłego klienta banku postanowień regulaminu rachunku bankowego nie uprawnia banku do zwolnienia się od odpowiedzialności za zwrot przekazanych nienależnych świadczeń.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga natomiast od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie sądów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10).

Autor skargi nie powołał się tymczasem na żadne orzeczenia, które mogłyby świadczyć o rozbieżnościach w interpretacji przytoczonych przez niego przepisów, ani nie wyjaśnił, na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich wykładnią, bo za taką motywację nie można uznać stwierdzenia, że uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 r., II UZP 2/09 (OSNP 2009 nr 19-20, poz. 265), zgodnie z którą dokonana po śmierci posiadacza rachunku bankowego wypłata z tego rachunku, obejmująca świadczenie emerytalne przekazane za okres po śmierci uprawnionego, osobie posługującej się kartą płatniczą i kodem identyfikacyjnym, nie zwalnia banku od obowiązku zwrotu organowi rentowemu kwoty przekazanej na ten rachunek bankowy, nie odpowiedziała na przywołane wątpliwości („wątpliwość polega na tym, czy Prawo bankowe zawiera lukę prawną uzasadniającą obowiązek zwrotu świadczeń pieniężnych przekazanych na rachunek zmarłego, jeśli środki te wbrew postanowieniom regulaminu, zostały wypłacone przez osobę trzecią, której udostępniona została zarówno karta bankomatowa jak i kody zabezpieczające”), wobec czego „Sąd Najwyższy winien jeszcze raz kompleksowo przeprowadzić wykładnię przepisu art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...) w związku z art. 55 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe”. Kwestia zaprezentowana jako wymagająca wykładni przepisów jest faktycznie skrótem zarzutów podniesionych w podstawach skargi, zaś zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, poszczególne wymagania dotyczące skargi kasacyjnej z art. 398⁴ § 1 k.p.c. mają samodzielny byt, stąd niedopuszczalne jest

traktowanie ich zamiennie. Stanowi o tym jednoznacznie treść ustawy, wskazująca na odmienny przedmiot regulacji. Jeśli wziąć przy tym pod uwagę, że skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem odwoławczym, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, to nie może budzić wątpliwości, iż uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą. Tego warunku nie spełnia wskazanie na wątpliwości, które miałyby być związane z wykładnią przywołanych przez skarżącą przepisów, bez poprawnego jurydycznie wyjaśnienia, w czym tego rodzaju trudności się przejawiają i że można uznać je za poważne.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie ma też żadnych argumentów przemawiających za jej oczywistą zasadnością. Skarżąca w istocie również w tym zakresie odwołała się bowiem do podstaw skargi kasacyjnej, skoro jedyną motywacją twierdzenia o występowaniu tej przesłanki „przedsądu” jest to, że „ani Sąd Okręgowy, ani Sąd Apelacyjny nie powzięli żadnych wątpliwości co do tego, czy w przedmiotowej sprawie zastosowanie na potrzeby ochrony interesów państwowych przepisów prawa materialnego art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...) w związku z art. 55 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe (...) odpowiada ich właściwej interpretacji, celowi oraz zastosowaniu. W związku z powyższym oba wyroki wydane zostały w następstwie naruszenia prawa materialnego, co powoduje, iż wnoszona skarga kasacyjna z tych względów powinna być przyjęta do rozpoznania”. Takie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie może zaś przekonać o jej oczywistej zasadności nie tylko dlatego, że podstawy skargi nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, ale również z tego względu, iż rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wywodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest

usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać potrzeby rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.